

14. august 2026

EM2026/317

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges senest til EM2027 at fremlægge en samlet grønlandsk model for, hvordan det gennem økonomiske, skattemæssige og strukturelle incitamenters kan gøres mere attraktivt at bo, arbejde, vende tilbage til og drive erhverv i Grønlands mindre bosteder og yderdistrikter. Modellen skal tage udgangspunkt i grønlandske geografiske, økonomiske og samfundsmæssige forhold og blandt andet belyse mulighederne for differentierede skattevilkår, lavere leveomkostninger, forbedrede transport- og fragtvilkår samt særlige tiltag, der kan få unge og uddannede til at bosætte eller genbosætte sig i mindre bosteder.

(Medlem af Inatsisartut Erik Jensen, Siumut)

Begrundelse:

Grønland oplever ligesom mange andre lande en stigende urbanisering. Befolkningen koncentrerer sig i de større byer, mens flere mindre bosteder, bygder og yderdistrikter oplever faldende befolkningstal. Flere steder består befolkningen samtidig i stigende grad af mænd og ældre generationer.

Urbanisering kan ikke nødvendigvis standses, og der findes ingen enkel løsning. Men vi kan træffe politiske beslutninger, der dæmper udviklingen og skaber bedre muligheder for at leve i hele Grønland. Mennesker skal selv bestemme, hvor de ønsker at bo. Men valget er ikke nødvendigvis reelt frit, hvis varer, transport, sundhedsvæsenet og boliger er dyrere, arbejdspladserne færre og adgangen til offentlig service dårligere alene på grund af bosted.

Vores bygder og mindre bosteder er ikke blot udgiftsposter. De er levende lokalsamfund og en vigtig del af vores historie, kultur, identitet og bosætning i hele landet. Mange ligger samtidig tæt på de levende ressourcer, som er grundlaget for Grønlands økonomi.

Kilder:

- Kåre Hendriksen: *Grønlands bygder – økonomi og udviklingsdynamik*, ph.d.-afhandling, Aalborg Universitet, 2013.
- Naalakkersuisut: *Redegørelse vedrørende særlig skatteordning for bygder og yderdistrikter*, 2023.
- Inatsisartut, EM2025/83: Anlægsudvalgets betænkning ved 2. behandling.
- Naalakkersuisut: *Naalakkersuisut styrker indsatsen for landets yderdistrikter og nedsætter tværdepartemental indsatsgruppe for landets yderdistrikter*, 3. september 2025.

Grønland har meget at takke disse lokalsamfund for. Gennem generationer har de bidraget betydeligt til fiskeri, fangst, produktion og eksport. Tidligere undersøgelser viser samtidig, at opfattelsen af bygder som en markant meromkostning ikke generelt kan bekræftes.

I flere områder har de kommunale udgifter pr. indbygger været lavere i bygderne end i byerne. Sociale overførsler, når alderspension holdes udenfor, har også været højere i byerne, hvilket kan tyde på større selvforsørgelse i bygderne. Kåre Hendriksens ph.d.-afhandling fra 2013 "*Grønlands bygder – økonomi og udviklingsdynamik*" viste blandt andet, at den almindelige opfattelse af bygder som en markant meromkostning ikke generelt kunne bekræftes.

Traditionel økonomisk statistik medregner heller ikke altid hele værdien af fangst, fiskeri og selvforsyning. Et lokalsamfunds værdi bør derfor ikke alene måles på de offentlige udgifter, men også på produktion, arbejdspladser, selvforsørgelse og bidraget til den samlede økonomi.

Historien viser desuden, at det er vanskeligt at forudsige et områdes fremtidige betydning. Uummannaq og Upernavik blev tidligere vurderet til at have begrænsede udviklingsmuligheder. I dag bidrager områderne væsentligt til vores eksport gennem hellefiskeriet.

Mange unge fra mindre bosteder må flytte for at tage en uddannelse. Det er positivt, men uddannelse bør ikke nødvendigvis føre til permanent fraflytning. Hvis vi ønsker levende lokalsamfund i fremtiden, skal vi skabe en vej tilbage for den næste generation. Derfor bør modellen blandt andet undersøge økonomiske incitamenter som nedskrivning af studiegælden og differentieret skattevilkår for unge og uddannede, der vælger at bosætte eller genbosætte sig i mindre bosteder.

Naalakkersuisuts Redegørelse vedrørende særlig skatteordning for bygder og yderdistrikter fra 2023 viste eksempelvis, at den norske ordning med nedskrivning af studielån havde en relativt bedre effekt på tiltrækningen af unge under 30 år end flere af de øvrige undersøgte økonomiske virkemidler. Det handler om, at en ung, der rejser væk for at uddanne sig, også skal have en reel mulighed for at vende hjem og bruge sine kompetencer dér, hvor vedkommende kommer fra.

Økonomiske incitamenter kan dog ikke stå alene. Unge og børnefamilier skal også kunne se en fremtid med arbejdspladser, boliger, daginstitutioner, skoler, sundhedsvæsenet, transport, digital forbindelse og grundlæggende offentlig service.

Kilder:

- Kåre Hendriksen: *Grønlands bygder – økonomi og udviklingsdynamik*, ph.d.-afhandling, Aalborg Universitet, 2013.
- Naalakkersuisut: *Redegørelse vedrørende særlig skatteordning for bygder og yderdistrikter*, 2023.
- Inatsisartut, EM2025/83: Anlægsudvalgets betænkning ved 2. behandling.
- Naalakkersuisut: *Naalakkersuisut styrker indsatsen for landets yderdistrikter og nedsætter tværdepartemental indsatsgruppe for landets yderdistrikter*, 3. september 2025.

Levende lokalsamfund kræver arbejdspladser, og det offentlige kan ikke skabe dem alle. Private virksomheder uden for de største byer har ofte højere fragttudgifter, mindre markeder og vanskeligere adgang til finansiering og arbejdskraft.

Modellen bør derfor undersøge særlige rammevilkår for virksomheder, der etablerer sig og skaber arbejdspladser i mindre bosteder samt i bygder. Det kan være skattemæssige incitament, etableringsordninger, bedre finansieringsmuligheder og forbedrede fragtvilkår. Der bør også ses på mulighederne for lokal forarbejdning af fisk og fangstprodukter, turisme og andre erhverv, der tager udgangspunkt i lokale ressourcer.

Formålet er ikke at holde urentable virksomheder kunstigt i live, men at udligne nogle af de strukturelle ulemper ved at drive virksomhed langt fra de største byer og markeder, idet vi ønsker at kysten stadig skal være befolket.

Fra Siumuts side har vi lavet lignende forslag til Inatsisartut, hvori Naalakkersuisut har udarbejdet en redegørelse, og Finans- og Skatteudvalget har indhentet erfaringer fra bl.a. Nordnorge. Vi har derfor brugt flere år på at undersøge problemstillingen.

Nu bør tiden være kommet til at udvikle vores egen grønlandske model. Vi skal ikke kopiere andre lande. Modellen skal tage udgangspunkt i vores geografi, kultur, bosætningsmønstre, erhvervsstruktur og forskellige lokale forhold.

Inatsisartut behandlede ved EM2025 punkt 83 om udviklingen af Grønlands bygder. Inatsisartut vedtog efterfølgende et ændringsforslag om, at Naalakkersuisut sammen med KANUNUPE og kommunerne skal udarbejde en handlingsplan for yderdistrikterne med fokus på fysiske leveforhold, basale ydelser samt investeringer og udvikling inden for blandt andet uddannelse, handel, fiskeri, beskæftigelse, energi, infrastruktur og sundhed.

Naalakkersuisut har samtidig nedsat en tværdepartemental indsatsgruppe, som arbejder med en ny handleplan for landets yderdistrikter. Nærværende forslag skal ikke erstatte eller gentage dette arbejde. Dette forslag har et mere specifikt formål: at udvikle en grønlandsk model med konkrete økonomiske, skattemæssige og strukturelle incitament, som kan påvirke borgernes, de unges og virksomhedernes muligheder for og valg om at bo, vende tilbage, arbejde eller drive erhverv i mindre bosteder.

Vi har allerede tidligere undersøgt erfaringer fra blandt andet Nordnorge, ligesom Finans- og Skatteudvalget i 2026 har indhentet yderligere erfaringer herfra. Nu bør tiden være kommet til at

Kilder:

- Kåre Hendriksen: *Grønlands bygder – økonomi og udviklingsdynamik*, ph.d.-afhandling, Aalborg Universitet, 2013.
- Naalakkersuisut: *Redegørelse vedrørende særlig skatteordning for bygder og yderdistrikter*, 2023.
- Inatsisartut, EM2025/83: Anlægsudvalgets betænkning ved 2. behandling.
- Naalakkersuisut: *Naalakkersuisut styrker indsatsen for landets yderdistrikter og nedsætter tværdepartemental indsatsgruppe for landets yderdistrikter*, 3. september 2025.

omsætte den viden til vores egen grønlandske model. Vi skal ikke kopiere andre lande. Modellen skal tage udgangspunkt i vores geografi, kultur, bosætningsmønster, erhvervsstruktur og forskellige lokale forhold.

Den eksisterende handleplan handler bredt om udviklingen af yderdistrikterne. Dette forslag handler specifikt om de økonomiske og skattemæssige incitamenter, der kan gøre det attraktivt at bo, vende tilbage, arbejde og drive erhverv uden for de største byer.

Forslaget handler i sidste ende om muligheden for at leve, arbejde, stifte familie og skabe sin egen fremtid i hele Grønland – og ikke kun i de største byer.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige:

Forslaget indebærer i første omgang alene udarbejdelsen af en samlet model og medfører derfor ikke i sig selv indførelse af skattelettelser, tilskud eller andre økonomiske incitamenter. Arbejdet bør så vidt muligt baseres på eksisterende redegørelser, undersøgelser, statistiske oplysninger og indhentede erfaringer. Det vurderes, at arbejdet vil kræve op til to AC-årsværk svarende til cirka 1.000.000 kr. Men en stor del af udgiften kan også, så vidt muligt afholdes inden for Naalakkersuisuts eksisterende administrative bevillinger.

Hvis modellen senere indeholder konkrete forslag om blandt andet skatteordninger, studiegæld, erhvervsstøtte, boligordninger eller fragtstøtte, skal konsekvenserne ved de enkelte tiltag beregnes særskilt. Modellen bør samtidig belyse mulige samfundsøkonomiske gevinster såsom flere private arbejdspladser, øget lokal produktion, større selvforsørgelse, højere skatteindtægter og flere unge, der vælger at blive eller vende hjem.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private:

Udarbejdelsen af modellen medfører ikke i sig selv direkte økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet. En senere gennemførelse af konkrete anbefalinger kan derimod forbedre rammevilkårene for virksomheder og iværksættere uden for de større byer og skabe bedre muligheder for investeringer, etablering af nye virksomheder og lokale arbejdspladser.

Kilder:

- Kåre Hendriksen: *Grønlands bygder – økonomi og udviklingsdynamik*, ph.d.-afhandling, Aalborg Universitet, 2013.
- Naalakkersuisut: *Redegørelse vedrørende særlig skatteordning for bygder og yderdistrikter*, 2023.
- Inatsisartut, EM2025/83: Anlægsudvalgets betænkning ved 2. behandling.
- Naalakkersuisut: *Naalakkersuisut styrker indsatsen for landets yderdistrikter og nedsætter tværdepartemental indsatsgruppe for landets yderdistrikter*, 3. september 2025.

De konkrete konsekvenser vil afhænge af, hvilke virkemidler Inatsisartut efterfølgende beslutter at gennemføre.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne:

Forslaget har ikke umiddelbare økonomiske konsekvenser for borgerne, idet der i første omgang alene udarbejdes en samlet model. En efterfølgende gennemførelse af modellens anbefalinger kan blandt andet få betydning for leveomkostninger, beskatning, boligforhold, studiegæld og mulighederne for beskæftigelse og selvstændig virksomhed i mindre bosteder, bygder og yderdistrikter.

Kilder:

- Kåre Hendriksen: *Grønlands bygder – økonomi og udviklingsdynamik*, ph.d.-afhandling, Aalborg Universitet, 2013.
- Naalakkersuisut: *Redegørelse vedrørende særlig skatteordning for bygder og yderdistrikter*, 2023.
- Inatsisartut, EM2025/83: Anlægsudvalgets betænkning ved 2. behandling.
- Naalakkersuisut: *Naalakkersuisut styrker indsatsen for landets yderdistrikter og nedsætter tværdepartemental indsatsgruppe for landets yderdistrikter*, 3. september 2025.